

ADANA'NIN TUFANBEYLİ İLÇESİNİN ALTERNATİF TURİZM POTANSİYELİ

Araştırma Makalesi / Research Article

Gürler, M. (2020). Adana'nın Tufanbeyli İlçesinin Alternatif Turizm Potansiyeli. *Kapadokya Coğrafya Dergisi*, 1(1),71-85

Geliş Tarihi: 05.09.2020

Kabul Tarihi: 21.09.2020

E-ISSN:

Mesut GÜRLER

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Bölümü

18024200004@nevsehir.edu.tr

ORCID No: 0000-0003-4800-9082

ÖZ

İnsanlar tatil yapmak, dinlenmek, gezmek, kültürel ve sportif etkinliklere katılmak gibi faaliyetler için, sürekli ikamet ettikleri yerlerden başka yerlere geçici süreliğine giderler. Turizm olarak nitelendirilen bu faaliyetlerin farklı çeşitleri vardır. Kimi insanlar deniz-kum-güneş üçlüsünden oluşan ve klasik turizm olarak nitelendirilen kıyı turizmini tercih ederken kimi insanlar alternatif turizm seçeneklerini tercih etmektedirler. Kırsal turizm, yayla turizmi, kültürel turizm faaliyetleri alternatif turizm seçeneklerinden bazılarıdır. Bu çalışmada Adana'nın Tufanbeyli ilçesinin alternatif turizm potansiyeli tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece mevcut olan potansiyel değerlendirilecek ve ilçe halkı alternatif turizm sayesinde ekonomik yönden gelişecektir. Bu çalışma büyük ölçüde arazi gözlem ve incelemelerine dayanmaktadır. Araştırma sahasına inilmiş ve burada incelemelerde bulunulmuştur. Bunun yanında arazi ile ilgili uydu görüntülerinden de yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilere literatür taramasıyla elde edilen bilgilerde eklenmiştir. Adana'nın Tufanbeyli ilçesinde de kırsal turizm, yayla turizmi, kültürel turizm gibi alternatif turizm faaliyetleri için potansiyel bulunmaktadır. Tufanbeyli ilçesindeki Kürebeli Yaylası, Şarköy'deki tarihi kalıntılar gibi yerler gezilip görülecek yerler arasındadır. Gala Tepe ve çevresi ile Sarıfakı Höyüğü ve çevresinde yapılacak olan arkeolojik kazı çalışmalarından sonra buralarda turistlerin gezebileceği yerler arasında yer alacaktır. İlçeye gelecek olan turistler yaylada ve tarihi kalıntıların bulunduğu yerlerde gezip, huzurlu bir tatil geçirebilirler. Adana'nın Tufanbeyli ilçesinin alternatif turizm potansiyelinin incelendiği bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm olan giriş bölümünde konuya kısaca değinilerek giriş yapılmıştır. Bu bölümde turizm coğrafyası, turizm ve turizmin çeşitlerinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde araştırmanın amacı ve yöntemi anlatılmıştır. Üçüncü bölümde ise Tufanbeyli ilçesinin alternatif turizm potansiyeli ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, Turizm Coğrafyası, Tufanbeyli, Alternatif Turizm Potansiyeli.

ADANA TUFANBEYLİ DISTRICT ALTERNATIVE TOURISM POTENTIAL

ABSTRACT

People go to other places from their permanent residences temporarily for activities such as vacation, rest, travel, participation in cultural and sports activities. There are different types of these activities described as tourism. While some people prefer coastal tourism, which consists of the sea-sand-sun trio and defined as classical tourism, some people prefer alternative tourism options. Rural tourism, plateau tourism, cultural tourism activities are some of the alternative tourism options. This resource has been tried to determine the alternative tourism potential of Tufanbeyli district of Adana. Thus, the existing potential will be evaluated and the people of the district will develop economically thanks to alternative tourism. This study is largely based on field observations and studies. The research area was reached and investigations were made here. In addition, satellite images related to the land were also used. The information obtained as a

result of the research was added to the information obtained through the literature review. There is potential for alternative tourism activities such as rural tourism, plateau tourism, cultural tourism in Adana's Tufanbeyli district. Places such as Kürebeli Plateau in Tufanbeyli district and historical ruins in Şarköy are among the places to be visited. After the archaeological excavations to be carried out in Gala Tepe and its surroundings and Sarıfakı Höyük and its surroundings, these places will be among the places where tourists can visit. The tourists who will come to the district can visit the plateau and the places where historical ruins are located and have a peaceful holiday. This study, which examines the alternative tourism potential of Adana's Tufanbeyli district, consists of three sections. In the introduction part, which is the first chapter, the subject is briefly mentioned and an introduction is made. In this section, tourism geography, tourism and tourism types are mentioned. In the second part, the aim and method of the research are explained. In the third part, alternative tourism potential of Tufanbeyli district is discussed.

Keywords: Geography, Tourism Geography, Tufanbeyli, Alternative Tourism Potential.

1. GİRİŞ

Şehirlerde yaşayan insanlar, şehir hayatının oluşturduğu koşuşturmaya, zorlu yaşam koşulları, kalabalık, gürültü kirliliği, stres gibi olumsuz etkilere maruz kalmaktadırlar. İnsanlar bu olumsuz etkilerden uzaklaşmak, dinlenmek, eğlenmek ve tatil yapmak için buldukları yerlerden ayrılma ihtiyacı hissederler. Bu faaliyetler ise turizm faaliyetleri olarak bilinir. Turizm, insanların sürekli olarak buldukları yerlerden uzaklaşarak, yurt içindeki veya yurt dışındaki yörelere gitmek, tatil yapmak, dinlenmek, eğlenmek, sağlık tesislerinden faydalanmak, kültürel ve sportif etkinliklere katılmak, zevk için gezmek, gidilen yörelerde konaklamak gibi faaliyetlerdir (Doğanay ve Zaman, 2016). Deniz-kum-güneş üçlüsünden oluşan ve klasik turizm olarak nitelendirilen kıyı turizminin yapıldığı sahiller özellikle yaz aylarında insan akınına uğradıklarından, buraların kalabalık ortamı şehir hayatının keşmekeşini çağrıştırmaktadır. İnsanların bir kısmı sakin ve huzurlu bir ortamda tatil yaparak dinlenmek istediklerinden, kıyı turizmi yerine farklı turizm seçeneklerini tercih etmektedirler. Tercih edilen bu turizm faaliyetlerinden birisi olan alternatif turizm; doğal kaynakları koruyarak kaliteli bir çevre oluşturmayı ve yöre halkının turizm ile ilgili aktivitelerini kontrol ederek bu yönde ekonomik anlamda bir fayda sağlamayı amaç edinmektedir. Sürdürülebilir gelişim ile alternatif turizm kavramları arasında bir ilişki bulunmaktadır. Alternatif turizm kavramı farklı çalışmalarda “yumuşak turizm”, “korumacı turizm”, “yeşil turizm”, doğaya yönelik turizm”, “eko turizm”, “uygun turizm”, sürdürülebilir turizm”, “ilerleyici turizm” gibi farklı çeşitler ile beraber kullanılmaktadır (Taş ve Diğlerleri, 2016). Alternatif turizm faaliyetleri arasında yer alan kırsal turizm, yayla turizmi, kültürel turizm veya bunların karmasından oluşan turizm türleri sakin ve huzurlu bir tatil yapmak isteyen insanların tercihleri arasında yer almaktadır.

1.1. Kırsal Turizm

Kırsal turizm; doğal çevreyle ve tarımla, kırsal kültürle bütünleşen, geçmişten devralınan sosyo-kültürel değerlerle etkileşim halinde olan, kırsal alanlarda yaşamakta olan toplumlar tarafından oluşturulan, kırsal alana özgü üretimin yapıldığı, diğer bazı turizm türleriyle de bütünleşebilen bir turizm türüdür. Kırsal turizm dinlenme, eğlenme, bilgilenme, güvenli ve huzurlu bir ortamda doğal kaynaklardan yararlanma faaliyetidir (Demirezen, 2017).

Dinlenmek ve tatil yapmak amacıyla genellikle şehir merkezlerinde yaşayan insanlar kırsal turizmi tercih etmektedirler. Kırsal bölgelerdeki geleneksel yaşam biçimleri ve özellikleri başka yerlere göre daha iyi korunduğu için, gittikleri yörenin kültürünü ve yaşam biçimini tanımak isteyen turistler kırsal bölgeleri tercih etmektedirler. Kırsal bölgelerde yapılan turizm, yöre halkının ve bölgenin gelişmesine ve kalkınmasına katkıda bulunur (Kodaş ve Eröz, 2012). Kırsal turizmde,

kırsal yaşama dair varlıklar etkin bir şekilde değerlendirilmekte olup, yöresel ürünler ve tarımsal faaliyetler katma değer kazanmaktadır (Çetin, Üzümcü ve İçöz, 2017).

1.2. Yayla Turizmi

Yayla turizmi, yaylalarda gerçekleştirilen turizm etkinliklerini içerir. Yayla yaşamı, yayla kültürü, yayla şenlikleri yaylada yaşamamış insanların ilgisini çekmiş, insanlar yayladaki yaşamı merak etmişlerdir. Bu insanların yayla yaşamına katılmak istemeleriyle de yayla turizmi doğmuştur (Kıran, 2017). Yaz tatillerini sıcak ve bunaltıcı bir ortamda veya evlerinde geçirmek yerine, temiz ve bol oksijenli bir havası olan yaylalarda geçirmek isteyen insanlar yaz mevsiminde yaylalara çıkmaktadırlar (Tekin, 2016). Böylece insanlar, yaz mevsiminin sıcak ve bunaltıcı havasından kurtulmakta, serin kaynak sularından içebilmekte, rahat bir zaman geçirebilmektedirler.

1.3. Kültür Turizmi

Kültür turizmi; tarihi yapıları, eski medeniyetlere ait kalıntıları, eski sanat eserlerini, gidilen bölgelerin ilginç folklorik yapısını, buraların el sanatlarını, doğal ve beşeri faktörlerin oluşturduğu yerleşim yerlerini, farklı tarım ürünlerini ve bu ürünleri işleme yöntemlerini görmek ve araştırmak için yapılan seyahatlerdir. Kültür turizmi, geçmişte yaşanmış olan kültürleri merak etmek, günümüzdeki farklı kültürleri tanımak, diğer grupların kültürlerinin açık olan yanlarını keşfetmek amacıyla gerçekleştirdikleri turizm faaliyetleridir. İnsanların kültürel açıdan zengin olan yerleri görmek, buradaki insanları tanımak, kaybolmak üzere olan farklı yaşam biçimlerini öğrenmek, seyretmek, yeni tanıyıp öğrendikleri kültürel değerleri bir hatıra olarak muhafaza etmek amacıyla gerçekleştirdikleri turizm etkinlikleri de kültürel turizm kapsamına girmektedir (Kodaş ve Eröz, 2012).

1.4. Turizm Coğrafyası ve Turizm

Turizm ile ilişkili olan turizm coğrafyası, insanların doğal olaylar sonucunda oluşan doğal şekilleri ve özellikleri ile doğadan yararlanarak ortaya koyduğu kültürel varlıkları görmek, gezmek, ziyaret etmek, eğlenmek, tedavi görmek, spor yapmak gibi nedenlerden dolayı gerçekleştirdikleri faaliyetleri beşeri coğrafya kapsamında inceleyen coğrafya dalıdır (Deniz ve Kalem, 2018). Bu dal, turizm faaliyetindeki olay ve ilişkilerin mekânsal açıklamasıyla ilgilenir.

2. Amaç ve Yöntem

Bu çalışmanın amacı Adana'nın Tufanbeyli ilçesinin alternatif turizm potansiyelini tespit etmektir. Böylece mevcut olan potansiyel değerlendirilecek ve ilçe halkı alternatif turizm sayesinde ekonomik yönden gelişecektir. Tufanbeyli ilçesinin turizm potansiyeli ile ilgi daha önce yapılan bir çalışma olmadığı için konu hakkında literatüre katkıda bulunmak da çalışmamızın amaçları arasında yer almaktadır. Araştırma konusu turizm coğrafyasının bakış açısıyla ele alınmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma büyük ölçüde arazi gözlem ve incelemelerine dayanmaktadır. Çalışmada etnografik yöntemden de yararlanılmıştır. Araştırma sahasına inilmiş ve burada incelemelerde bulunulmuştur. Tufanbeyli ilçesinin otuz üç tane mahallesi bulunmaktadır. Bu mahallelerden üçü ilçe merkezinde bulunmakta olup, bunlar Cumhuriyet, İstiklal ve Yenicami adlarını taşımaktadır.

Geri kalan otuz mahalle eskiden köy iken 6 Aralık 2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6330 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu ile mahalleye dönüştürülmüştür. Araştırma alanındaki otuz üç mahalleden yirmi beşine gidilmiş ve buralarda incelemelerde bulunulmuştur. Gerekli görülen yerlerde yüzey araştırması yapılmış, araştırma alanının bazı yerlerinin fotoğrafları çekilmiştir. Bunun yanında araştırma sahasının uydu görüntülerinden de yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bilgilere literatür taramasıyla elde edilen bilgilerde eklenmiştir.

3. Tufanbeyli İlçesinin Alternatif Turizm Potansiyeli

Tufanbeyli, Adana’ya bağlı bir ilçe olup, Adana il merkezine uzaklığı 195 km’dir (KGM). Tufanbeyli, Adana’nın Saimbeyli ilçesine bağlı bir bucak merkeziyken, 01.04.1958 tarih ve 7033 sayılı kanun ile Saimbeyli’den ayrılarak ilçe olmuştur (Resmi Gazete). İlçenin güneyinde Saimbeyli ilçesi, doğusunda Kahramanmaraş’ın Göksun ilçesi, kuzeyinde Kayseri’nin Sarız ilçesi, batısında ise Kayseri’nin Tomarza ve Develi ilçeleri yer almaktadır. Tufanbeyli’nin yüzölçümü 964 km² olup, ilçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği 1474 metredir. 2019 yılı verilerine göre Tufanbeyli ilçesinin nüfusu 17.102’dir (TÜİK). Tufanbeyli, Akdeniz Bölgesinde bulunmasına rağmen, ilçede karasal iklim görülmektedir. İlçenin etrafı yüksek dağlarla çevrilidir. İlçenin doğu sınırını Binboğa ve Dibek Dağları, batı ve kuzey sınırını ise Tahtalı Dağları oluşturmaktadır. İlçenin güney sınırında da yine bu sıradağların uzantısı olan dağlar bulunmaktadır (Ege, 2001).

Sahada yapılan araştırmalar sonucunda Tufanbeyli ilçesinin kırsal turizm, yayla turizmi, kültürel turizm gibi alternatif turizm faaliyetleri yönünden bir potansiyele sahip olduğu tespit edilmiştir. Tufanbeyli ilçesi önemli ulaşım yollarına, turizm, ticaret ve sanayi bölgelerine uzak bir konumda olup, çevre illerle ulaşım coğrafi şartlar nedeniyle yeterinde gelişmemiştir (KGM). İlçede karasal iklim görülmekte olup, kışları sert ve soğuk geçmektedir (MGM). Bu faktörler ilçenin dışarıdan göç almasını ve nüfusunun artmasını engellemiştir. Nüfusun artmaması da ilçenin doğasının bozulmadan kalmasını sağlamıştır. İlçe coğrafi yapı olarak çevre il ve ilçelerden büyük oranda yalıtılmış olduğundan, ilçede yaşatılan kültür de çevresindeki kültürlerden fazla etkilenmemiştir. Bu durum ilçe kültürünün özgünlüğünü büyük oranda korumasında etkili olmuştur.

3.1. Kırsal Turizm Potansiyeli

Tufanbeyli ilçesinde yaşayan halkın çoğunluğu tarım ve hayvancılıkla geçinmektedir. İlçedeki hayvansal üretim çoğunlukla geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır. Aileler genellikle kendi ihtiyaçlarını karşılayacak kadar üretim yapmaktadırlar. Yetiştirilen tarım ürünleri de ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak için yapılmaktadır (Savur, 2010). İlçede üretilen hayvansal ürünler ve tarım ürünleri ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla üretildikleri için üretilmiş doğal şekilde yapılmaktadır. Ürünlerde hormon veya katkı maddesi bulunmamaktadır. İlçede arıcılık da yapılmakta olup, üretilen balların bir kısmı ailelerin ihtiyaçlarını karşılamakta bir kısmı ise ilçe merkezinde satılmaktadır. İlçede el dokuması kilim, paspas, çanta vb. üretimi azda olsa halen devam etmektedir. Yapılan alan araştırmasında ilçedeki yöresel mimari yapının özellikle Ayvat kırsal mahallesinde büyük oranda korunduğu tespit edilmiştir (Foto 1). İlçede üretilen tarım

ürünleri, hayvansal ürünler, el dokuması ürünler ve yöresel mimari yapısı bozulmamış konutlar kırsal turizm açısından bir potansiyel oluşturmaktadır.

Foto 1. Ayvat kırsal mahallesindeki yöresel mimari.

Kaynak: Mesut GÜRLER)

3.2. *Yayla Turizmi Potansiyeli*

Tufanbeyli ilçe merkezi ve kırsal mahalleleri yüksek rakımları (Ege, 2001) nedeniyle serin ve temiz bir havaya sahip olup, yayla özelliği göstermektedir. Nitekim günümüzde Adana il merkezi ile Kozan ilçe merkezi gibi yaz sıcaklık değerlerinin yüksek olduğu yerleşim merkezlerinde (Şahingöz ve Diğerleri, 2014; Ege, 2001), yaşayan halkın bir kısmı, yaz sıcaklarından kurtulmak için yaz mevsimini Tufanbeyli’de geçirmektedirler. Tufanbeyli ilçe merkezinin 7 km kuzeybatısında Kürebeli Yaylası bulunmaktadır. Büyük kısmı ormanlarla kaplı olan yaylada büyükbaş hayvancılık faaliyeti yürütülmektedir. Tufanbeyli ilçe merkezi, kırsal mahalleleri ve Kürebeli Yaylası yayla turizmi potansiyeline sahiptir. Yaptığımız arazi gözlem ve incelemelerimizde bunlar tespit edilmiştir.

3.3. *Kültürel Turizm Potansiyeli*

Kültürel turizm potansiyeline sahip olan ilçede arkeolojik alanlar mevcuttur. Bunlardan özellikle üçü önemlidir. Bunlar Şarköy’de bulunan tarihi kalıntılar, Gala Tepe ve çevresi ile Küçük Sarıfaklı Höyüğü ve çevresidir.

Tufanbeyli ilçe merkezinin 15 km kuzeydoğusunda bulunan Şarköy eski bir yerleşim yeridir. Hitit Krallığı, Roma İmparatorluğu, Bizans İmparatorluğu, Kilikya Ermeni Prensiği, Danişmetli Devleti, Selçuklu Devleti, Dulkadiroğulları Beyliği, Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti dönemlerini görmüştür. Buranın eski adı Komana’dır. Hititlerin dini merkezi konumunda olan “Komana” kenti Hieropolis ve Comana adları ile tanınır. Burası Kapadokya Komanası olarak da bilinmektedir (Akıl, 2008). Şarköy’de yaptığımız gözlem ve incelemelerde burada bulunan Romalılardan kalma açık hava tiyatrosunun, Bizans döneminden kalma kilisenin, hamam kalıntısının, ana tanrıça tapınağının kapısı olduğu düşünülen Âla Kapı’nın günümüze kadar

gelebilen tarihi eserler olduğunu tespit edilmiştir. Kırsal mahallenin güney girişinde, günümüzdeki mezarlığın batı tarafında iki adet kaya mezarı olduğunu da saptanmıştır.

Tufanbeyli ilçe merkezinin 3 km güneydoğusunda, Tufanbeyli-Adana karayolunun doğusunda Gala Tepe bulunmaktadır. Burada farklı dönemlerde arkeologlar tarafından yapılan incelemelerde tarihi eserlere rastlanmıştır (TAY Projesi, 1993). Gala Tepe'nin özellikle güneydoğu yönündeki düz arazide tarihi bir yerleşim yeri olması muhtemeldir. Burada yaptığımız arazi incelemesinde bu bölgenin Damlalı Deresi ve Gücüllü Deresi tarafından alüvyonlarla kaplandığı tespit edilmiştir. Buradaki tarım alanlarında traktörle sürüm yapıldığında toprak altından pişmiş topraktan yapılmış eşya parçaları ile tarihi yapılara ait olması muhtemel taş ve mermer parçalarının çıktığını gözlemledik. Gala Tepe'nin etrafına göre coğrafi konumu incelendiğinde, burasının eskiden bir gözetleme kulesi olabileceğini akla getirmektedir. Bu durum Gala Tepe'nin üzerine çıkılarak yapılan gözlem sonucunda daha iyi anlaşılmaktadır. Çünkü tepe Damlalı Deresi ve Gücüllü Deresi'nin oluşturduğu alüvyal tabanlı vadiler ile Göksu Irmağı'nın oluşturduğu ovayı kontrol edecek bir konumdadır.

Tufanbeyli ilçe merkezinin 2 km batısında Küçük Sarıfakı Höyüğü bulunmaktadır. Arkeolojik sit alanı ilan edilmiş olan höyükte arkeologlar tarafında yüzey araştırması yapılmıştır (Girginer, 2003). Burada yapılacak kapsamlı bir arkeolojik çalışma sonucunda höyüğün hangi dönemde kim tarafından yapıldığı tespit edilebilir.

Tufanbeyli ilçesi etrafı yüksek dağlarla çevrili bir yapıya sahip olduğundan, ilçenin kültürel yapısı çevre kültürlerden fazla etkilenmemiştir. Bu durum ilçe kültürünün günümüze kadar kaybolmadan ulaşmasını sağlamıştır. İlçedeki mahallelerden 25'inde yaptığımız incelemelerde eskiden kullanılan tarım aletlerinin bir kısmının günümüzde fazla kullanılmaları bile varlığını halen koruduğu, el dokuması kilim, paspas, çanta, heybe gibi ürünlerin günümüzde de mevcut olduğu, tespit edilmiştir.

Elde edilen bu veriler ışığında Tufanbeyli ilçesinde kültürel turizm yönünden bir potansiyel olduğu sonucuna varılmıştır. Eldeki kaynaklar iyi değerlendirildiği takdirde, bunlar kültürel turizm açısından yarar sağlayacaktır.

4. Tartışma ve Sonuç

Araştırma sahası olan Tufanbeyli ilçesinde yapılan incelemede, ilçedeki alternatif turizm potansiyelinin artırılması için yapılması gereken bazı faaliyetlerin olduğu tespit edilmiştir. Bunlar şöyle sıralanabilir: İlk olarak, yaylaya çıkarak yaz mevsimini serin bir ortamda geçirmek isteyen ve Tufanbeyli'ye gelen insanların sayısını artırmak için bazı çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalara ilçe merkezinden başlanabilir. Tufanbeyli ilçe merkezindeki Yenicami Mahallesinde bulunan Beşoluk Çeşmesi ile Toprakpınar Çeşmesi arasında kalan vadideki yarım kalan çevre düzenlemesinin tamamlanması gerekmektedir. Buradaki derenin etrafındaki yürüyüş yolları tamamlanmalı, derenin kenarına insanların oturup dinlenmesi için banklar yerleştirilmeli, turistlerin akşamları da buralardan rahatça yararlanabilmesi için dere kenarının tamamı aydınlatılmalıdır (Foto 2).

Foto 2. Beşoluk Çeşmesi ile Gücüllü Deresi arasındaki bölümden görünüm.

Kaynak: Mesut GÜRLER)

Bu derenin Gücüllü Deresi ile birleştiği Toprakpınar mevkiinde Gücüllü Deresi'nin önü kapatılarak burada küçük bir gölet oluşturulmalıdır. Oluşturulacak bu küçük göletin çevresinde de çevre düzenlemesi yapılmalı, gölet çevresine ağaçlar dikilmelidir. Tufanbeyli Belediyesi Toprakpınar mevkiinde bazı çevre düzenlemeleri yapmaya başlamıştır, bu düzenlemeler tamamlandığında Tufanbeyli ilçe merkezine gelen turistlerin ilçe merkezinde daha güzel vakit geçirebilecekleri yeni yerler olacaktır (Tufanbeyli Belediyesi).

Tufanbeyli'ye gelen turistler için ilçe merkezinin 7 km kuzeybatısında bulunan Kürebeli Yaylası'na da seferler düzenlenebilir (Foto3-5).

Foto 3. Kürebeli Yaylası ve Kürebeli Göleti'nin doğu yönünden görünümü.

(Kaynak:<http://cengizkece.blokspot.com/2014/02/tufanbeyli-fotograflar.html>)

Foto 4-5. Kürebeli Yaylası'nın güney ve orta kesimlerinden birer görünüm.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

Kürebeli Yaylası'na gelen turistlere yaylada ve Kürebeli Göleti'nin çevresinde geziler düzenlenir, piknik yapılacak yerler oluşturulup, yaylaya gelen turistlerin burada piknik yapmalarını sağlanabilir. Kürebeli Yaylası'na gelen turistlere yaylada üretilen peynir, tereyağı, bal gibi yiyeceklerin sunumunun yapılması için kahvaltılık verilir. Turistlere, yöresel yemeklerin yanında yaylada beslenen hayvanların sütünden üretilen yoğurt ve ayran verilir.

Kürebeli Yaylası'na gelen turistler için doğa yürüyüşü kapsamında güzergâhlar belirlenmelidir. Yürüyüş güzergâhlarına turistler için bilgilendirme ve yön levhaları konulmalıdır. Yürüyüş güzergâhları dört seçeneğe şekilde planlanabilir. Birinci güzergâh Kürebeli Göleti'nden başlar, yaylanın en kuzeyinde bulunan Çamlıtomaz Tepesi'ne kadar gidip buradan tekrar başlangıç noktasına dönüş şeklinde olur. İkinci güzergâh Kürebeli Göleti'nden başlar, yaylanın kuzey tarafında bulunan Ayvat kırsal mahallesine kadar gidilip buradan geri dönüş şeklinde olur. Üçüncü güzergâh Kürebeli Göleti'nden başlar, Elemanlı kırsal mahallesine kadar devam eder. Turistler Elemanlı'dan Tufanbeyli ilçe merkezine araçla dönüş yaparlar. Dördüncü güzergâh ise yine Kürebeli Göleti'nden başlar ve Şarköy kırsal mahallesinde bulunan Komana Antik Kenti'nde sona erer. Şarköy'den de Tufanbeyli ilçe merkezine araç ile dönüş yapılır (Foto 6-9). Dördüncü güzergâh en uzun güzergâh olup, bu güzergâhın adı doğa ve tarih yürüyüşü yolu olarak isimlendirilebilir.

Foto 6-7. Ayvat ve Elemanlı kırsal mahallelerinden görünüm.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

Foto 8-9. Şarköy kırsal mahallesinden ve tarihi kiliseden görünüm.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

Yapımı planlanan Kayseri-Kahramanmaraş karayolunun yeni güzergâhı Tufanbeyli ilçe merkezinden geçecek olup, bu yol hizmete girdiği zaman, ilçeye gelen turist sayısı da artacaktır. Çünkü bu yol Kayseri-Tufanbeyli sınırını oluşturan Tahtalı Dağları'nı 5 km'lik bir tünelle geçeceği için ulaşımı kolaylaştıracaktır (Tufanbeyli Belediyesi). Tufanbeyli ilçe merkezine, Kürebeli Yaylası'na ve Şarköy kırsal mahallesinde bulunan antik kente varmak isteyen turistlerin buralara ulaşımı daha kolay olacaktır (Şekil 1).

Şekil 1. Tufanbeyli'de mevcut olan ve planlanan yollar.

Tufanbeyli, kültürel turizm potansiyeli yönünden bazı imkânlarla sahip olup, bu imkânlar daha da artırılabilir. Tufanbeyli’de kültürel turizm kapsamında yapılması gerekenlerin başında ilçeye bir arkeoloji müzesinin kurulması gelmektedir. Bu müzeye öncelikle Tufanbeyli ilçesinden daha önce çıkarılan tarihi eserler ile Pınarlar kırsal mahallesinin camisinin bahçe duvarında bulunan, üzerinde Osmanlıca yazıların bulunduğu mermer kitabe konulabilir. Şarköy’den daha önce çıkarılan tarihi eserler ile Şarköy, Küçük Sarıfakı Höyüğü, Helay Tepesi, Gala Tepe, Kürebeli Gavur Damı Mevkii Arkeolojik Sit Alanı, Taşpınar kırsal mahallesi arkeolojik sit alanı, Kayapınar kırsal mahallesi Çürük Kale mevki (Girginer, 2003) ile Ortaköy kırsal mahallesinde bulunan Mozaikli Alan’dan (Türkiye Kültür Portalı) çıkarılacak olan tarihi eserler bu arkeoloji müzesinde sergilenebilir.

Şarköy arkeolojik sit alanı içerisinde kalan yerleşmesinin buradan kaldırılarak uygun bir alana taşınması gerekmektedir. Sit alanında bulunan amfi tiyatronun toprak altında kalan kısımları temizlenmeli, tarihi eserlerin etrafına sonradan yapılan yapılar yıkılmalı, daha sonra ise sit alanı ve çevresinde kapsamlı bir kazı çalışması yapılmalıdır (Şekil 2).

Şekil 2. Şarköy’de bulunan tarihi kalıntıların köy içindeki konumları.

Şarköy arkeolojik sit alanında bulunan antik kent, eskiden Kapadokya Komanası adını taşımakta olup, Kapadokya bölgesinin dini başkentiydi (Gökhan, 2015: 68). Bu nedenle, Şarköy arkeolojik sit alanında bulunan antik kent ve çevresi Kapadokya’ya gelen turistlerinde ziyaret edebilecekleri alanlar arasına dâhil edilerek, buraya daha çok turistin gelmesi sağlanmalıdır. Kapadokya Bölgesinin merkezi olan Nevşehir ile Şarköy arkeolojik sit alanı arasındaki ulaşım günümüzde Kurubel Geçidi ve Gezbel Geçidi üzerindeki karayollarından sağlanabilmektedir. Yapımı planlanan Kayseri-Kahramanmaraş yeni karayolu güzergâhı ve Dedebeği Tüneli’nin faaliyete girmesinden sonra Şarköy arkeolojik sit alanı ile Nevşehir arasındaki ulaşım daha da kolaylaşacaktır.

Şarköy’ün dışında, Tufanbeyli-Adana karayolunun 3. Km’sinde bulunan Gala Tepe mevkiinde yapılacak kazı çalışmalarında da tarihi eser kalıntıları bulunma ihtimali yüksektir. Çünkü burada 1965 yılında J.M. Brown tarafından yapılan yüzey araştırmasında İlk Tunç Çağı’na ait malzemeler ile M.Ö. 3. Bin yılın sonu ile M.Ö. 2. Bin yılın başında kullanılan bazı parçalar bulunmuştur. 2002-2003 yıllarında Girginer ve ekibi tarafından yapılan yüzey araştırmalarında da

burada İlk Tunç Çağı'na ait malzemeler bulunmuş olup, bu malzemelerin çoğunun M.Ö. 2. Bin yılın başında kullanılan malzemeler olduğu belirtilmiştir. Burada ayrıca Geç Helenistik ve Roma Dönemi malzemeleri de bulunmuştur (TAY Projesi, 1993).

Gala Tepe'nin konumu burasının bir gözetleme kulesi olabileceğini akla getirmektedir. Çünkü tepe, Gücüllü Deresi'nin ve Damlalı Deresi'nin aktığı alüvyal tabanlı vadiler ile Göksu Irmağı'nın aktığı ovayı gözetleyebilecek bir konumdadır (Foto 10).

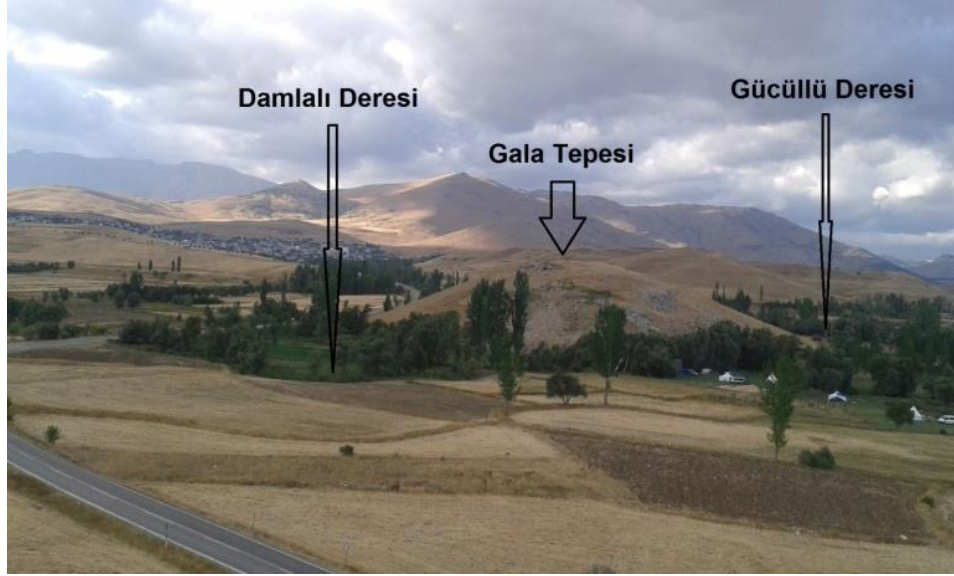

Foto 10. Gala Tepe'nin güney yönünden görünümü.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

Gala Tepe ve çevresinde tarafımızca bizzat coğrafi arazi araştırması yapılmıştır. Tepenin kuzeyinden Gücüllü Deresi, güney - güneydoğu yönünden ise Damlalı Deresi geçmektedir. Damlalı Deresi ve Gücüllü Deresi, Gala Tepe'nin güneydoğusundan akarken akış hızları burada yavaşlamakta ve dereler burada menderesler çizerek akmaktadırlar. Bu durum derelerin taşkın zamanlarında bünyelerinde taşıdığı malzemeleri burada biriktirmesine ve buradaki alanın üzerinde bir alüvyon tabakası oluşmasına neden olmuştur (Şekil 3).

Şekil 3. Damlalı ve Gücüllü Derelerinin oluşturduğu menderesler.

Burada biriken alüvyal malzeme Gala Tepe çevresinde olması muhtemel tarihi yapıların üzerini kapatmış olmalıdır. Çünkü bölgedeki tarlalar ekim için traktörle sürüldüğünde, toprak altından bazı yapılara ait olması muhtemel taş ve mermer parçaları ile pişmiş topraktan yapılmış eşya parçaları çıkmaktadır. Bu durum hem tarafımızca gözlenmiştir hem de daha önceden çıkan bazı parçaların bölgede bulunan tarlaların kenarlarında durduğu tespit edilmiştir. Bu alan Damlalı Deresi ve Gücüllü Deresi'nin Göksu Irmağı'na döküldüğü yere yaklaşık 300 metre mesafededir. Gala Tepe'nin hemen dibinde, doğu ve güneydoğu yönlerinde birer tane pınar bulunmaktadır. Gala Tepesi'nin yaklaşık 150 metre güneydoğusunda, küçük bir tepenin kuzey yamacında Keçe Mağarası adında geniş bir mağara bulunmakta olup (Foto 11-12), mağaranın bulunduğu tepenin kuzey tarafında da bir pınar vardır. Bu mağara, insanlar tarafından mesken olarak kullanılmış olabilir. Gala Tepe'nin ve Keçe Mağarası'nın bulunduğu tepenin eteğinde bulunan bu pınarlar daha önce buraya yerleşmiş insanların içme suyu ihtiyacını karşılamış olmalıdır. Gala Tepe ve çevresinde yapılacak olan kapsamlı bir kazı çalışmasında çıkarılacak olan arkeolojik malzemeler Tufanbeyli'de kurulacak olan arkeoloji müzesinde sergilenebilir. Ayrıca, Tufanbeyli-Adana karayolunun 3. km'sinde, yolun hemen kenarında bulunan Gala Tepe ve çevresi de açık hava müzesi olarak ziyarete açılabilir.

Foto 11-12: Gala Tepe'nin güney yönünde bulunan ve üzerinde Keçe Mağarası'nın bulunduğu tepe ve mağaranın girişi.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

Arkeolojik alanlarından bir diğeri de Tufanbeyli ilçe merkezinin 2 km batısında bulunan Küçük Sarıfakı Höyüğü olup, burada yapılacak arkeolojik kazılarda da tarihi eserlerin çıkma ihtimali çok yüksektir. (Foto 13-14) Çünkü arkeolojik sit alanı ilan edilen bu höyükte yapılan yüzey araştırmalarında Eski Tunç Çağı'na, M.Ö. 1. Bin yılın ilk yarısına ve Roma Dönemi'ne ait bazı eserler bulunmuştur (Girginer, 2003). Küçük Sarıfakı Höyüğü'nün bulunduğu yerde yapılacak kapsamlı bir arkeolojik çalışma sonucunda elde edilecek malzemeler Tufanbeyli'de kurulacak olan arkeoloji müzesinde sergilenebilir. Burası da Gala Tepe gibi açık hava müzesi olarak ziyarete açılabilir.

Foto 13-14: Sanfakı Höyüğü'nün batı ve doğu yönlerinden görünümü.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

Tufanbeyli'ye gelen turistler, ilçedeki arkeolojik alanlardan çıkarılacak olan eserleri ilçede kurulacak olan arkeoloji müzesinde görebilirler.

Tufanbeyli ilçe merkezinde bir tane de etnografya müzesi kurulmalıdır. Böylece, ilçede bulunan ve geçmişte kullanılan kültürel eserler, mutfak eşyaları, dokuma ve giyim-kuşam ürünleri, tarım aletleri burada sergilenebilir. Etnografya müzesi kurulduğu takdirde, ilçede bulunan kültürel eserler hem bir araya getirilerek koruma altına alınmış olur hem de buraya gelen turistler bu eserleri görme imkânına sahip olurlar. Yapılacak olan etnografya müzesi eski Tufanbeyli evi olarak tasarlanabilir.

Tufanbeyli ilçesine gelen turistlere bazı etkinlikler yaptırılabilir. Bu etkinliklerden birinde, yöredeki kilim dokuma tezgâhları olan ıstarlarda turistlere kısa süreliğine kilim dokutulabilir. İlçede dokunan kilim, yolluk, heybe, çanta, paspas tarzı dokumalar hediyeelik eşya olarak turistlere satılabilir (Foto 15-16).

Foto 15-16. Tufanbeyli ilçesinde dokunan, el dokuması çanta ve paspas.

(Kaynak: Mesut GÜRLER)

İlçede eskiden kullanılan aletlerin maketleri yapılarak bu maketlerde turistlere satılabilir. Mesela kilim dokuma tezgâhı olan ıstarın maketleri yapılır, ıstarların üzerinde küçük boyutlarda kilimler bulunur ve bu kilimlerde dokuma şeklinde “Tufanbeyli Hatırası” yazısı yer alır. Eskiden yün eğirmek için kullanılan kirmen¹ ve çıkırık gibi aletlerin maketi yapılabilir. İlçede eskiden kullanılan kağrı, saban, düven², tırmık, anadut³, dirgen⁴, yaba⁵ gibi tarım aletlerinin, yayık gibi mutfak aletlerinin maketleri yapılabilir. Safranbolu, Beypazarı, Muğla gibi bazı yerlerde yöre mimarisini yansıtan evlerin maketleri yapıp satılmaktadır. Oralarda olduğu gibi Tufanbeyli'nin de eski evlerinin maketleri yapılarak ilçeye gelen turistlere satılabilir. Hediyeelik dokumaların ve maket şeklinde yapılan yöresel hediyeelik eşyaların satışı için Tufanbeyli ilçe merkezinde, Kürebeli Yaylası'nda, Ayvat kırsal mahallesinde, Elemanlı kırsal mahallesinde, Şarköy kırsal mahallesinde ve turistlerin gideceği diğer kırsal mahallelerde satış alanları oluşturulmalıdır.

Tufanbeyli'deki turizm faaliyetlerinin yürütülebilmesi için bazı eksikliklerin de tamamlanması gerekmektedir. Bunlardan ilki konaklama kapasitesindeki yetersizliğin ortadan kaldırılmasıdır. İlçede iki adet otel bulunmakta olup, turist sayısı arttığı zaman bu otellerin kapasitesi yetersiz kalacaktır. Bu nedenle turistler için yeni konaklama tesisleri kurulmalıdır. Bu amaçla ilçede pansiyonculuk faaliyeti yürütülebilir. İlçeye gelen turistlerin yemek yiyebilecekleri lokanta benzeri yerlerin sayısı artırılmalıdır. İlçenin yaylalarının, tarihi eserlerinin, folklorik unsurlarının tanıtımı basın ve internet yoluyla yapılmalıdır. Yöresel ürünlerin satışının yapılabilmesi için, ilçenin uygun yerlerine satış alanları kurulmalıdır. Alternatif turizm potansiyeli bulunan Tufanbeyli ilçesindeki bu potansiyel değerlendirilmelidir.

5. KAYNAKÇA

- Akıl, H. (2008). *Kapadokya Komanası Geç Helenistik- Roma Dönemleri Seramiği*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Çetin, İ., Üzümcü, T.P., İçöz, O. (2017). *Kırsal Alanlarda Sürdürülebilir Kırsal Turizm ve Kocaeli-Kandıra Kırsal Turizm Gelişimi Modeli*, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ÖS-IV: 137-156, Erzincan.
- Demirezen, B. (2017). *Tüm Yönleri İle Kırsal Turizm ve Kayseri İli Üzerine Bir Swot Analizi Çalışması*, Uluslararası Global Turizm Araştırmaları Dergisi, 2(2): 79-101.
- Deniz T., Kalem, M.Y. (2018). *Turizm Coğrafyası: Çalışmalar, Sorunlar ve Yaklaşımlar*, Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi, 1(1): 41-54, Karabük.
- Doğanay H., Zaman, S. (2016). *Türkiye Turizm Coğrafyası*, Pegem Akademi. Ankara.
- Ege, İ. (2001). *Tufanbeyli Havzası ve Yakın Çevresinin (Adana) Jeomorfolojisi*, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Girginer, K.S. (2003). *Adana Yüzey Araştırmaları 2003: Tufanbeyli-Saimbeyli*, Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü,
- Gökhan, İ. (2015). *Nevşehir'in Tarihi Yolculuğu, Bizans İmparatorluğu Zamanında Nevşehir ve Çevresi*, s.68, Nevşehir.

¹ Elde yün eğirirken, yünü bükerek ip durumuna getiren dört kanatlı tahtadan yapılmış araç. (<https://sozce.com/>)

² Harmanda ekinlerin sapı ve tanelerini ayırmak için kullanılan, önüne koşulan hayvanlarla çekilen, alt yüzünde keskin çakmak taşları dikine çakılı bulunan, kızak biçiminde araç. (<https://sozce.com/>)

³ Ekin ve ot demetlerini arabaya yüklemeye veya harmanı aktarmaya yarayan uzun saplı, üç dişli, ahşap araç. (<https://sozce.com/>)

⁴ Genellikle harmanda sapları yaymaya yarayan, çatallı bir tarım aracı. (<https://sozce.com/>)

⁵ Dövülmüş ekin saplarını savurmaya yarayan beş parmaklı araç. (<https://sozce.com/>)

Karayolları Genel Müdürlüğü www.kgm.gov.tr (Ziyaret Tarihi: 03.09.2020).

Kıran, S. (2017). *Turizm Destinasyonları İçin Sürdürülebilir Turizmin Önemi: Siirt İli Örneği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kodaş D., Eröz, S.S.(2012). *Kırsal Turizm ile Kültürel Turizmin Bütünleşmesi*, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 14 (22): 169-174, Karaman.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü (MGM) <https://www.mgm.gov.tr> (Ziyaret Tarihi: 02.09.2020)

Resmi Gazete, 27.06.1957 Tarih, 9644 Sayı.

Savur, S. (2010). *Adana İli Tufanbeyli İlçesi Halk Kültürü Araştırması*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Adana.

Sözce Sözlük <https://sozce.com/> (Ziyaret Tarihi: 03.09.2020)

Şahingöz, M., Topay, M., Berberoğlu, S. (2014). *Seyhan Havzası Biyoiklimsel Konfor Yapısının Coğrafi Bilgi Sistemleri Yardımıyla Belirlenmesi*, 5. Uzaktan Algılama-CBS Sempozyumu (Uzal-CBS 2014), 14-17 Ekim 2014, İstanbul

Taş, M., Düz, İ., Ünlü, E., (2016). *Ortaöğretim Öğrencilerinin "Alternatif Turizm" Kavramına İlişkin Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi*, Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, Cilt:5 Özel Sayı Makale No: 39, ss. 352-360

Türkiye Kültür Portalı, <https://www.kulturportali.gov.tr/harita/default.aspx?il=adana> (Ziyaret Tarihi: 04.09.2020)

Tekin, Ö.F. (2016). *Alternatif Bir Turizm Türü Olarak Yayla Turizmi ve Bozkır İlçesinin Potansiyelinin Değerlendirilmesi*, Uluslararası Sempozyum: Geçmişten Günümüze Bozkır (06-08 Mayıs 2016), Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, ss.1093-1108, Konya.

Türkiye Arkeolojik Yerleşmeleri-TAY Projesi, 1993.

[http://www.tayproject.org/TAYages.fm\\$Retrieve?CagNo=2459&html=ages_detail_t.html&layout=web](http://www.tayproject.org/TAYages.fm$Retrieve?CagNo=2459&html=ages_detail_t.html&layout=web) (Ziyaret Tarihi: 04.09.2020)

Tufanbeyli Belediye Başkanlığı

Türkiye İstatistik Kurumu, www.tuik.gov.tr (Ziyaret Tarihi: 04.09.2020)